

Gruvbranschens bidrag till det långsiktigt hållbara samhället

Ansvarsfull produktion är ett måste för att klara Agenda 2030 för hållbar utveckling. I den här klimatdrivna omställningen är metaller och mineral oersättliga byggstenar. Vi kallar det mineralbidraget.

Sverige är Europas ledande gruvland och den svenska gruv- och mineralnäringen utvecklar klimat- och miljösmarta innovationer. Hårda lagkrav i kombination med höga lönekostnader, liksom forskning och innovation i framkant, har drivit fram smarta lösningar med hög automatiseringsgrad; lösningar som svenska företag exporterar över hela världen.

Vi har med andra ord kommit långt i Sverige redan idag. Men vi kan bli bättre än så.

Samhällsutvecklingen ställer hela tiden nya krav på infrastruktur, kommunikationsutrustning och hållbara energisystem. Solceller, vindkraft, uppladdningsbara batterier och elektronik kräver alla tillgång till metaller och mineral. Det är bra för Sverige. För vi är övertygade om att en hållbar produktion också är en konkurrensfördel för Sverige.

Därför satsar vi nu än mer målinriktat inom hållbarhetsområdet. Vi har initierat flera strategiska samarbetsprojekt som alla syftar till att vässa gruvbranschen ytterligare. I utmaningen att klara klimatomställningen och samtidigt skapa bättre levnadsvillkor för människor globalt är

svensk gruvnäring ett bidrag till lösningen. Vi kallar det mineralbidraget - gruvbranschens bidrag till det långsiktigt hållbara samhället.

Exempel på branschstrategiska hållbarhetsprojekt inom ramen för #mineralbidraget:

• Den svenska gruv- och mineralnäringen i en hållbar framtid

Ett för branschen unikt samarbete med representanter för politiken, miljörörelsen, myndigheter och givetvis gruv- och mineralnäringen. En central del i projektet är arbetet med att ta fram ett förslag till strategisk handlingsplan för hur svensk gruv- och mineralnäring bör agera för att bidra till en hållbar global utveckling, samtidigt som också den egna verksamheten ska vara hållbar. ▶

► Handlingsplanen lanseras 28 maj, 2019.

Drivs av SveMin och SEL, Stockholm Environment Institute. Bakom projektet står Vinnova, Energimyndigheten och Formas via det strategiska innovationsprogrammet STRIM – en gemensam satsning för att stärka svensk gruv- och metallutvinnande industri.

• **Färdplan för en konkurrenskraftig och fossilfri gruv- och mineralnäring**

Gruv- och mineralbranschen fortsätter öka elektrifieringen och digitaliseringen, utvecklar processer för klimatneutrala bränslen och genomför konkurrenskraftiga investeringar. Men för att branschen ska bli fossilfri krävs att politiken bland annat säkrar effektiva och rättssäkra tillståndsproucesser, ökar helhetssynen i politiska beslut och tryggar tillgången på fossilfri el.

Projektet slutredovisades den 20 mars.

Drivs av SveMin i samarbete med RISE. En del av Fossilfritt Sverige. Bakom projektet står Vinnova, Energimyndigheten och Formas via det strategiska innovationsprogrammet STRIM – en gemensam satsning för att stärka svensk gruv- och metallutvinnande industri.

• **Spårbarhet – för hållbara metaller och mineral**

Ett första steg för att utveckla en marknad och en efterfrågan på hållbart producerade metaller. Projektet utvärderar om en lösning byggd på blockchain-teknologin och ett nytt tillvägagångssätt för att erbjuda köpare av metaller och mineraler ett alternativ att välja en viss "hållbarhetsnivå".

Projektet presenteras under våren 2019.

Drivs av SveMin och RISE i samarbete med Luleå tekniska universitet, Boliden och LKAB. Bakom projektet står Vinnova, Energimyndigheten och Formas via det strategiska innovationsprogrammet STRIM – en gemensam satsning för att stärka svensk gruv- och metallutvinnande industri.

• **Effektiva och rättssäkra tillståndsproucesser**

Gruv- och mineralbranschen samlade strategi för att säkerställa effektiva och rättssäkra tillståndsproucesser.

Drivs av SveMin i nära samarbete med branschens medlemsföretag.

• **Färdplan kompetensförsörjning för gruv- och stålindustrin**

Projektet tar fram en färdplan för kompetensförsörjning för gruv- och stålindustrin. Färdplanen beskriver nuläge, framtida behov samt inriktning för åtgärder för att tillgodose branschens behov av kompetens. Projektets viktigaste resultat på kort sikt är ett bättre beslutsunderlag för insatser genom en tydligare bild av såväl förutsättningar som behov och åtgärder och prioriteringar samt en kraftsamling.

Presenteras i juli 2019.

Drivs i samverkan mellan SveMin, Jernkontoret och Industriarbetsgivarna och syftar till att ta fram en färdplan för kompetensförsörjning för gruv- och stålindustri. Finansieras av Vinnova via SIP STRIM.

"Vi kan inte bygga klimatoställningen på barnarbete och förgiftade floder"

Näringsminister Ibrahim Baylan ryter till för fungerande proucesser för råvaruförsörjning i Sverige. Vid Swedish High-Level EBA250 Conference, 14 mars 2019

Prospekteringen efter vanadin i Skåne är en del av lösningen

Solceller, vindkraftverk, batterier och elbilar. För att klara den klimatomställning som behövs krävs metaller. Flera av de viktigaste finns i den svenska berggrunden. På sikt kan de bli en del av lösningen för ett bättre klimat. Debatten har dock kommit att handla om något helt annat; rädslan för ingrepp i naturen, och har i hög grad präglats av brisande insikt.

Foto: David Minchin

Borrkärnor av alunskiffer från Dictyonemaformationen där vanadin har koncentrerats.

Vanadin används i långlivade batterier. Idag bryts batterimetaller främst i Kina, Ryssland, Kongo och Sydafrika. Både EU och den svenska regeringen har pekat på riskerna med att göra klimatomställningen beroende av metaller från odemokratiska stater. "Metaller från gruvor med undermåliga arbetsvillkor eller obefintliga miljökrav kan inte vara grunden för vår klimatteknik", slog förre näringsministern Mikael Damberg (S) fast häromåret. Sveriges mineralstrategi från 2013 har också som utgångspunkt att Sverige ska stärka sin position som EUs ledande gruv- och mineralnation.

Utvinning av metaller behövs trots

att återvinningen har ökat. Det konstaterar såväl det europeiska vetenskapsrådet EASAC som den statliga expertmyndigheten, SGU, som slår fast att behovet av batterimetaller kommer att öka mycket kraftigt framöver.

Avgörande betydelse

Batterimetaller har en avgörande betydelse för att Sverige ska nå regeringens mål att bli världens första fossilfria välfärdsnation. Prospekteringen efter vanadin i Skåne är en del av lösningen. Markundersökningarnas syfte är att skaffa viktig kunskap som kommer samhället till godo och de bekostas av företaget som är villiga att ta risken att

investera de pengar och den tid som krävs för att undersöka om det är möjligt att utvinna vanadin.

Om det visar sig finnas fyndigheter som är värda eller möjliga att utvinna återstår flera omfattande tillståndsprövningar. Dels får platsen inte vara olämplig i förhållande till andra intressen, till exempel jordbruk och besöksnäring. Dels måste det ske mycket noggranna och omfattande utredningar av hur utvinning skulle påverka miljö, vatten, naturvärden, kulturvärden, trafik, buller och mycket mera.

Sverige har en av världens strängaste miljölagstiftningar, och det är bra.

Det är omöjligt att få tillstånd för utvinning av vanadin om inte verksamheten uppfyller de högt ställda rättsliga och miljömässiga krav som gäller. Men i debatten låter det dessvärre inte så. Många av de påståenden som förekommit, till exempel att mineralutvinning gör stora delar av Skåne obebodligt eller leder till en miljökatastrof, saknar verklighetsförankring. Det är uppseendeväckande att även ledande politiska företrädare som regionrådet Birte Sandberg (C) spridit sådana påståenden.

Den metallutvinning som krävs för klimatomställningen innebär komplicerade avvägningar mellan nationella och lokala intressen. Inte bara i Skåne. Vi välkomnar en debatt när det gäller utvinning men låt den inte styras av känslor utan föras utifrån ett helhetsperspektiv som bygger på kunskap och med sakliga argument.

(Texten är en förkortad version av ett debattinlägg publicerat i Sydsvenskan den 16 mars 2019)

Boka redan nu **Svemins Höstmöte 2019**
onsdagen den 27 november 2019. Välkommen!

Fredrik Reinfeldt, ordförande i EITI, var en av keynote-talarna vid Svemins Höstmöte 2018. Här tillsammans med Emma Härdmark, moderator och kommunikationsansvarig SveMin.

Därför innebär regeringens dieselförslag ökad klimatpåverkan

**Med ena handen uppmunt-
rar regeringen industrin att
ställa om och hitta långsiktigt
hållbara vägar för fossilfrihet.
Med andra handen faller man
krokben för den utvecklingen.**

Klimatomställningen i gruvorna går snabbt, fossilfrihet kommer uppnås snabbare under jord än ovan. Redan i dag tillhör svenska gruvor världseliten inom gruvdrift med unikt begränsad klimatpåverkan. Men vi vill bli ännu bättre. För att sänka utsläppen ytterligare krävs omfattande investeringar. Mycket forskning och utveckling återstår men riktningen är tydlig.

Det framkom när gruv- och mineralbranschen gick med i regeringsinitiativet "Fossilfritt Sverige" förra året. Där stakade vi ut mål och tänkbara vägar i vår Färdplan för en konkurrenskraftig och fossilfri gruv- och mineralnäring. Engagemanget applåderades av dåvarande näringsminister Mikael Damberg (S) och klimatminister Isabella Lövin (MP).

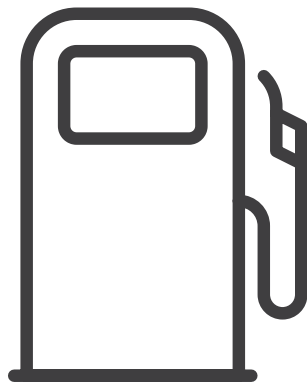
Kontraproduktivt första förslag

Ett av nuvarande regeringens första förslag berör det här området – och det förslaget är direkt kontraproduktivt. Redan i sommar föreslås skatten höjas rejält på den diesel som används inom gruvnäringen. Det vill säga den reduktion på energiskatt och koldioxidskatt som i dag finns på gruvdiesel föreslås försvinna i ett slag.

Vi vill understryka att vi delar regeringens avsikter med förslaget, att sänka utsläppen, men vi ifrågasätter starkt det här tillvägagångssättet. Den oinvidde luras lätt att tro att förslaget skulle minska koldioxidutsläppen genom att skynda på den pågående elektrifieringen. Eldrift borde väl gynnas om priset på diesel ökar?

Låt oss förklara hur resultatet av regeringens förslag istället blir ökad klimatpåverkan.

För det första bygger utfasningen av fossila bränslen på att det finns något att ersätta den gamla tekniken med. Dessvärre finns det inte än. I praktiken måste eldrift, batteriteknik och nya bränslen fortfarande utvecklas och testas i realistiska förhållanden,

både under och ovan jord. Teknisk innovation är inte bara dyrt, det tar helt enkelt också tid. Ingen ansvarsfull arbetsgivare riskerar miljö eller arbetstillfällen för att av skatteskäl införa oöproverade lösningar.

Begränsad tillgång

Tillgången på biobränslen är dessutom begränsad och andra alternativ är inte tillgängliga förrän om ytterligare ett antal år. Det får till följd att de miljonbelopp som hade kunnat satsas på klimatinnovationer nu i stället måste finansiera regeringens skatteförslag.

För det andra riskerar produktion att flytta till andra länder när produktionsvillkoren, i det här fallet skatterna, dramatiskt förändras. Det blir inte bara arbetstillfällen som vi då går miste om utan också klimatnyttan. Eftersom världen ständigt behöver gruvbrytningens produkter kommer produktionen öka i länder med väsentligt högre dieselberoende och därtill högre koldioxidavtryck. Risken är stor för det som kallas koldioxidläckage. Detta, medan den – globalt sett – klimatteffektivare verksamheten i Sverige minskar.

För det tredje ökar – parallellt med risk för den här utvecklingen – samtidigt Europas importberoende av metall till elbilar, vindkraftverk och solceller. Alltså den klimatteffektiva teknik vi så hett efterfrågar. Och – tvärt emot vad ambitionen är – klimatutsläppen för att möta efterfrågan på metall riskerar att öka. Det som däremot minskar är arbetstillfällen, liksom

teknikutveckling för att möta klimatutmaningen.

Men lantbrukarna då?

Sammanfattningsvis; regeringens förslag om slopad reduktion på energiskatt och koldioxidskatt på gruvdiesel riskerar att motverka sitt egentliga syfte. Dessutom, om nu detta förslag är en god klimatpolitik – varför behålls undantaget för lantbruket i söder medan gruvorna i norr ska betala lika mycket skatt som dem som kör diesel på allmän väg?

För att skapa hållbara förutsättningar för industrins klimatarbete föreslår vi istället att förslaget skrivs om så skatten på gruvdiesel trappas upp gradvis och med längre framförhållning. Det vill säga att skatten sätts för

1. Koldioxidskatten införs successivt mellan åren 2020–2025

2. Energiskatten fattas beslut om först efter det att nedtrappning av koldioxidskatten sätts genomförd.

Mer tid ger mer kunskap

Stegvis utfasning och ny utvärdering ger också att det år 2025 kommer att finnas bättre kunskap om tekniska möjligheter om såväl elektrifiering som tillgången till alternativa bränslen. Först då kan en realistisk konsekvensanalys genomföras. En trovärdig sådan saknas i dag.

Vi vill fortsätta arbetet med att ställa om vår bransch till fossilfrihet. Men den resan riskerar att urholkas av regeringens politiska tvärkast.

(Texten är en förkortad version av debattinlägg i Altinget den 7 mars 2019)